

Олег КРАВЦОВ

*к.х.н., доцент,
доцент кафедри державного управління
і місцевого самоврядування,
НТУ «Дніпровська політехніка»*

Анна УСЯКА

*здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня,
НТУ «Дніпровська політехніка»*

ОЦІНЮВАННЯ РІВНІВ ЗРІЛОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ СИСТЕМ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Сьогодні у світі та в Україні стрімко зростає суспільна й академічна увага до питання освоєння інформаційно-комунікативних технологій у різних сферах суспільного життя – публічному управлінні, сфері політичних комунікацій, організаційному менеджменті, торгівлі тощо. Динамічно збільшуються масштаби використання інформаційних технологій (електронних й онлайн засобів комунікації та цифрових пристроїв) громадянами у побуті. Швидкі темпи зазначених процесів обумовили появу й активне впровадження нової концепції та практичної моделі місцевого розвитку – smart-громади («розумної громади»). Вона заснована на ідеї про взаємодію зацікавлених сторін (стейкхолдерів) у місцевих громадах з метою інтенсифікації позитивних змін через широке застосування цифрових технологій, а також найактивніше запровадження інновацій [1, с. 78].

Створення та розвиток розумних громад сьогодні є одним із світових трендів, що відображається у відповідних розділах стратегій розвитку населених пунктів. Головні сфери, які необхідно врахувати в системі smart-громади, – це економіка, транспорт, безпека, освіта, якість життя, екологія та довкілля.

Директоратом регіональної політики Мінрегіону визначено, що всі стратегії громад в Україні мають бути розроблені з урахуванням SMART-спеціалізації. Smart-спеціалізація – підхід, що передбачає аргументоване визначення суб'єктами регіонального розвитку в рамках регіональної стратегії окремих стратегічних цілей та завдань щодо розвитку видів економічної діяльності, які мають інноваційний потенціал з урахуванням конкурентних переваг регіону та сприяють трансформації секторів економіки в більш ефективні. Тобто через реалізацію системи певних заходів smart-спеціалізація сприяє розвитку регіонального інноваційного потенціалу. Запровадження концепції SMART-спеціалізації до процесу стратегічного планування новоутворених ОТГ дозволяє виявити актуальні пріоритети, виходячи з потенціалу, наявних ресурсів, бажання, бачення та можливостей громади розвиватися. Урахування регіональної концепції розумної спеціалізації при формуванні Стратегії розвитку ОТГ дозволить якісно створювати нові інноваційні проекти на території громад, посилить співпрацю між наукою, бізнесом та місцевим самоврядуванням, а також забезпечить більш прозорий механізм залучення інвестицій в регіони та громади. Як наслідок, створить

можливість не лише розвинути локальні конкурентні переваги, а й залучити інвестиції для якісного зростання громад [2, с. 36].

Одним з головних завдань, яке необхідно вирішити для розбудови ефективної smart-громади є розробка, впровадження та підтримка адекватної системи оцінювання рівнів зрілості розумних громад (рис.).

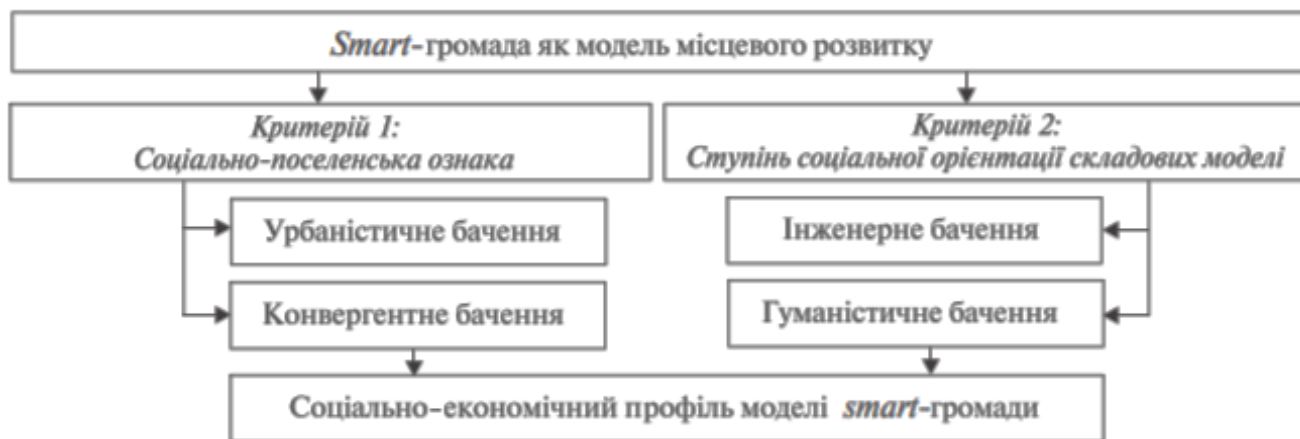

Рис. Розумна громада [1, с. 79]

Моніторинг і оцінка – важливий елемент формування обґрунтованої політики. Цей елемент охоплює кількісні та якісні методи збору, обробки, аналізу й поширення даних, необхідних для управління політикою та оцінки її впливу.

У галузі територіального розвитку існують різні, але взаємопов'язані напрямки моніторингу:

- рівень розвитку регіонів, у тому числі базові показники та оновлені дані щодо соціально-економічного й екологічного аспектів, на які впливають публічні політики (на всіх територіальних рівнях), а також міжнародні фактори, інерційні процеси (наприклад, демографічні, кліматичні зміни), колективні рішення приватних суб'єктів (підприємств, громадських організацій, фізичних осіб);
- ступінь реалізації Державної стратегії регіонального розвитку (ДСРР);
- реалізація конкретних проектів.

Також розроблені стандарти, що мають стати в нагоді при впровадженні системи моніторингу розумних громад:

ДСТУ ISO 37120:2019 (Сталі міста та громади. Показники міських послуг і якості життя) визначає та встановлює методологію для набору показників, спрямованих на управління та вимірювання ефективності міських послуг та якості життя. За допомогою підходу, що пропонується у стандарті, міста та громади зможуть взаємодіяти через упровадження глобальних стандартизованих порівняльних даних, що дозволить отримувати інформацію про функціонування інших міст для еталонного порівняння (бенчмаркінгу).

ISO 37122:2019 (Сталий розвиток громад – Індикатори для сталих міст) – документ, що визначає та встановлює визначення та методології набору показників для розумних міст. Оскільки прискорення поліпшення міських послуг та якості життя має фундаментальне значення для визначення розумного міста, цей

документ у поєднанні з ISO 37120 призначений для забезпечення всебічного набору показників для вимірювання прогресу в напрямку розумного міста.

У процесі реалізації ДСРР 2014–2020 було розроблено декілька процедур із метою моніторингу регіонального розвитку, децентралізації та об'єднання громад, на основі збору й аналізу регіональної (місцевої) статистики. Однак стратегічний підхід до моніторингу та оцінки був відсутній, це скоріше були окремі спеціальні заходи у відповідь на інформаційні потреби в різні періоди часу.

При реалізації ДСРР 2021–2027 необхідно створити ефективну систему моніторингу та оцінки регіонального розвитку із залученням провідних фахівців ЄС та інших міжнародних партнерів із розвитку в наступних галузях:

- доступність територіальної інформації;
- модернізація ІТ-інструментів;
- цифрова трансформація.

Для розвитку системи моніторингу необхідно:

- вдосконалення інституційної основи системи моніторингу (удосконалення законодавчої бази, прийняття відповідних стандартів тощо);
- вдосконалення якості інформації, яка використовується для моніторингу та оцінки, в тому числі через ефективніше використання технологій для збирання, обміну, зберігання, обробки та поширення регіональних і місцевих даних;
- формування та розвиток аналітичної спроможності ЦОВВ, обласних державних адміністрацій та місцевих органів влади використовувати наукові дані.

Список використаних джерел

1. Звонар В. П. Smart-громада як соціально-економічний феномен. *Демографія та соціальна економіка*. 2017. № 3 (31). С. 76 – 88.
2. Патинська-Попета М. М. Запровадження концепції smart-спеціалізації до процесу стратегічного планування територіальних громад. *Традиційні та інноваційні підходи до наукових досліджень*: матеріали II Міжнародної наукової конференції, 10 вересня, 2021 р., м. Одеса, Міжнародний центр наукових досліджень. 244 с.

Отримано редакційною колегією: 14.04.2022.